

8. Ненько О. Є. Гумористичний дискурс як смислове поле конструювання політичної ідентичності // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Соціологія. 2010. Вип. 1/2. С. 76-84.

9. П'ять промовистих смайлів. Як Банкова повідомила про успішний контрнаступ ЗСУ. URL: <http://bit.ly/3TyCngX>.

10. Чорновол-Ткаченко О. О. Еволюція та класифікація підходів до вивчення гумору у політичному дискурсі // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. 2010. Вип. 63. С. 75-79.

УДК 94/314.15

Пашина Н. П.,

доктор політичних наук, професор кафедри політології та міжнародних відносин

Булик М. В.,

кандидат політичних наук, доцент кафедри політології та міжнародних відносин

УКРАЇНСЬКИ БІЖЕНЦІ ЗА КОРДОНОМ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Війна завжди багатоаспектне явище. Вона торкається всіх сторін життя суспільства, всіх аспектів буття кожної людини. Війна Росії проти України призводить не лише до колосальних руйнувань та людських жертв, вона створила широкомасштабну гуманітарну катастрофу. Мільйони українців, залишившись без даху над головою та елементарного майна, рятуючи себе та дітей від фізичного знищення, змушені стати або внутрішньо переміщеними особами в Україні або стати біженцями за кордоном з невизначеними перспективами та відсутністю впевненості у завтрашньому дні. Так, за даними Агентства ООН у справах біженців із 44 млн. українських громадян – 12, 8 млн. стали біженцями усередині України або за її межами [1]. Допомогу українським біженцям надає практично весь Західний світ. Але найбільше навантаження у наданні тимчасового захисту та соціальної допомоги українцям за кордоном лягло на країни Європейського Союзу, насамперед Польщу, Німеччину, Чехію, Словаччину, Францію та Італію [2, с.27-29]. Необхідно також відзначити широку громадську підтримку прийняття українських переселенців. Найбільша частина біженців виїхала за межі України у проміжок між 27 лютого до 9 березня 2022 р. (1649088 осіб) [2].

Чисельність українських біженців у травні вже досягла 6,8 млн., серед нас абсолютну більшість становили жінки та діти [3]. За даними дослідження компанії Research.ua за підтримки Інституту соціології НАН України, на середину квітня найбільше українців перебували в Польщі (37,6%), Німеччині (12,1%), Чехії (7,6%), Італії (5,5%) та Словаччині (3,8%). На початок червня — у Польщі (35,7%), Німеччині (15,5%), Чехії (8%) [2, с. 204].

У зв'язку з ескалацією військового конфлікту восени 2022 року потік біженців до країн Євросоюзу неухильно зростає. До середини листопада чисельність українських біженців лише на території ЄС вже становила близько 8 млн. чол. [4].

Необхідно відзначити, що країни, які приймають українських біженців, надають велику їм підтримку.: зокрема право на доступ до ринку праці та житла, фінансову, соціальну та медичну допомогу, для дітей передбачено доступ до освіти. 4 березня була активізовано Директиву про тимчасовий захист (Temporary Protection Directive, TPD), метою якої було не «допустити перевантаження систем надання притулку, які не здатні швидко обробити сотні тисяч або мільйони заявок. Дія ДТЗ поширюється на всі держави Євросоюзу, крім Данії» [5]. 9 березня 2022 р. Європейський банк реконструкції та розвитку затвердив надання «пакета стійкості» у розмірі € 2 млрд. для українців та країн, які приймають українських біженців [6]. З відомчого фонду ЕС на утримання українських біженців було виділено €3,4 млрд. [7]. Онлайн опитування українських біженців Info Sapiens показало, що 63% біженців отримали допомогу під час перебування за кордоном: 80% в Німеччині, 68% в Польщі, 52% в Італії [2, с. 216].

У той же час, виходячи з того, що чисельність біженців обчислюється мільйонами, країни Європи все більше зазнають труднощів у вирішенні проблем, що виникають: «не вистачає фінансів, проблеми з реєстрацією, труднощі з наданням адекватного житла та варіантів розміщення у зв'язку з великим числом людей, які рятуються від конфлікту» [8]. У Німеччині 12 з 16 федеральних земель припиняють прийом нових біженців, оскільки «там просто не залишилося їм місця» [9].

Наразі жодна країна Європи не відмовилася від прийому українських біженців. Проте допомога біженцям зазнає певних змін. Так, сьогодні в Європі вже практично немає безлімітного проїзду для біженців, біженців активно стимулюють переходити на «самозабезпечення», скорочуються виплати за розміщення біженців [9].

У той же час і українські біженці за кордоном стикаються з багатьма труднощами. Багато хто з них готовий влаштуватися на будь-яку роботу, але заважає мовний бар'єр. Наприклад, це є основною проблемою працевлаштування для 86% опитаних у Німеччині біженців [9]. Крім того, попри те, що біженці за кордоном перебувають у безпеці, більшість із них відчуває стан стресу та страху. Причинами такого психічного стану є: розділені сім'ї, тривога за своїх близьких, що залишилися в Україні, труднощі з адаптацією до спільнот країн, що приймають, недостатність грошей для життя, невпевненість у завтрашньому дні, страх перед майбутнім, втрата роботи та ін.

Дослідження 4Service показало, що 89% українських біженців планували повернутися в Україну. З них 75% відповіли, що точно повернуться, 14% - швидше повернуться, 7% не збиралися повертатися, 4% — швидше не повернуться, 3% - точно не повернуться, 4% не визначилися [2, с. 227]. 67% опитаних планують перебувати за кордоном, поки не закінчиться війна в Україні, 18% планують залишатися декілька місяців, 3% хочуть залишатися за кордоном назавжди, 12% ще не визначилися [2, с. 227].

Таким чином, проблема українських біженців є дуже складним питанням з точки зору гуманітарних, соціальних, фінансових наслідків, як для держав Європи, так і для України. Воно пов'язано з людським фактором, необхідністю зберігати трудові ресурси країни, демографічного балансу та перспектив сталого розвитку.

Література:

1. The Refugee Brief — 11 March 2022. Refugees Brief. — UNHCR, <https://www.unhcr.org/refugeebrief/the-refugee-brief-11-march-2022>
2. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАСЛІДКИ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА. «ФОНД ФРІДРІХА НАУМАННА ЗА СВОБОДУ» в Україні. Центр Разумкова, 2022. С. 27-29.
3. Українські біженці в Європі. Підлітки, https://drive.google.com/file/d/18EhRqhlXqkN30jJv0ZKiQk2QoKAKCfr1/view?fbclid=IwAR23jl6c-fomZCBE4y9LjSPYbH4LHIDqSSawoIEez4_ielaKnJttLKqb4w.
4. Пранге Астрид. 12.11.2022 12 ноября 2022 г. <https://www.dw.com/ru/c-ukraincami-v-es-obrasautsa-lucse-cem-s-drugimi-bezencami-faktcek-dw/a-63729812>
5. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0055&qid=1648223587338>
6. EBRD unveils €2 billion resilience package in response to the war on Ukraine. — European Bank, <https://www.ebrd.com/news/2022/ebrd-unveils-2-billion-resilience-package-in-response-to-the-war-on-ukraine-.html>.
7. MEPs frontload 3.4 billion euro to address Ukrainian refugees' needs, <https://www.europarl.europa.eu/news/pt/press-room/20220401IPR26538/meps-frontload-3-4-billion-euro-to-address-ukrainian-refugees-needs>.
8. TPD Implementation: Ukraine Displacement Crisis at the End of Its Beginning, <https://ecre.org/tpd-implementation-ukraine-displacement-crisis-at-the-end-of-its-beginning>.
9. В гостях добре, але... Як Європа змінює ставлення до біженців з України. РБК-Україна. ПН, 21 Листопада. <https://daily.rbc.ua/rus/show/gostyah-horoshono-evropa-menyaet-otnoshenie-1663073547.html>

УДК 32.019.51

Трофименко А. В., кандидат політичних наук, доцент кафедри політології та міжнародних відносин

ПЛЮРАЛІСТИЧНЕ ТА КОРПОРАТИВНЕ ЛОБІЮВАННЯ ЯК СПОСОБИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ДЕРЖАВОЮ ТА ГРУПАМИ ІНТЕРЕСІВ

Наявність різних політичних ідей, позицій, поглядів, що просувають політичні суб'єкти, конкуруючи між собою за вплив на центри ухвалення політичних рішень, є однією з першооснов формування дійсно демократичної держави. Такі організації громадян, що об'єднуються на основі спільного інтересу для всіх своїх членів та схильні до спільних політичних дій, мають назву «групи інтересів». Вони існують у будь-якій політичній системі, незалежно від форми правління, державного устрою або політичного режиму, проте тенденції їх функціонування, спектр представлених інтересів, характер взаємодії з іншими політичними суб'єктами та способи впливу на владу можуть досить сильно відрізнятися. Але у будь-якому випадку ці групи доповнюють багатопартійність,